

Egy úri szabó és kétszer száz tű hossza

Hubert Éva: Édesapánk hányattatásai 1934-ben és 1944/45-ben (2. rész)

Amiről írni akarok, édesapánk története, aki világéletében grafomániás volt, és írásainak töredéke ma is a tulajdonomban van. A történet főleg naplórészleteiből áll össze.

Édesapánk, Huber (későbbi névmódosítással: Hubert) Mihály (1909–1972) Szenttamáson (Srbobran) született, a családjá később Zentára költözött, és itt ismerkedett meg majdani feleségével, Nagy Matilddal, az édesanyánkkal. 1934-ben, úri szabó lévén, zágrábi jó munka reményében gyalog indult el Zentáról Zágrábba...

1934. június 13., szerda

Az előző éjszakai esőzés után még sárosabb lett az út, csak úgy „cscseng” a lábunk alatt..., de azért gyors menetelésbe fogtunk, mert azt mondták, 22 kilométer van még hátra. Alig tartottunk pihenőket, csak jöttünk, jöttünk, és minél közelebb értünk Srbobranhoz, az mindinkább távolodott... Ugyanis az egyik ember azt mondta, még 20 km, viszont 6–7 km-es menetelés után már a válasz 25 km lett. (...) Egy utolsó hosszú pihenést tartottunk, és végre másfél napi menetelés után kanyargós túrával délután fél 3-kor bent voltunk a rég áhított Srbobranban. Felkerestük egyik iskolatársamat, Bernhardt Fülöpöt, ott pakoltunk le, és utá-

iparosmester jött arra (zárás után lévén); ő mindegyiket megállította, és jóindulatúlag pártfogós figyelmükbe ajánlotta munkanélküli voltunkat, majd jó példával elől járván 3 dinárt adott. Az ott levőkre hatott a példa, és így rövid fél óra alatt igen nagy tapasztalattal, 6 dinárral és egy darab szalonnával gazdagodott a közös élés- és pénztárunk... (..) Este a tantim szölejében „rossz is, jó is” hangulatban megvacsorázva térünk nyugovóra egy igen szellős és kényelmes fészkerben. (Enapi túra 39, összesen 77 km.)

1934. június 14., csütörtök

Reggel fél 6-kor keltünk, felhajtottunk egy-egy pohárka tárgyat, és szomorúan tapasztaltuk, hogy az itt-ott van már. Rendbe hoztuk a csendőr által tegnap összeturkált hátizsákokat, megmosdottunk, és tantikámtól érzékeny búcsút vettünk. Megköszöntük a jóságát, ugyanis 10 dinárt, egy jó darab kenyeret és egy szentképet adott nekem. Áldja meg az Isten szegény, vén anyókámat, aki sírva búcsúzott tőlem – mintha megboldogult édesanyám lett volna: utolsóját is nekem adta. Nem akartam elfogadni, sőt én akartam neki adni, de erőltetésére elfogadtam, mert láttam, nagyon boldogtalanná tenném, ha visszautasítanám. Fél 7-kor már a Verbász felé vezető útra térünk. Az idő nagyon szomorú, éppen az én lelkemet tükrözi talán – esik az eső, kísér bennünket kb. 6 km-es úton. Később leültünk egy fa alá, és jót reggeliztünk. Mikor folytattuk utunkat, utolért bennünket egy verbászi kocsi. Felvett és bevitt bennünket Stari Vrbasra. Útközben a kocsis elmondta, hogy a mi utunk eredeti irányá, a Verbász–Kúla–Vukovár sokkal hosszabb, és az általa ajánlott Verbász–Kucora–Bács–Vukovár utat választottuk. (...) Jó kövesutunk lévén elég szépen haladtunk, és Kucorára fél 12-kor értünk (8,75 km). Lakosai többnyire tótok, svábok és rusznyákok. Itt nem pihentünk, hanem továbbmentünk Torzsa irányába. (...) Útközben egy helyen igen szép krumplira akadtunk, és mivel nagyon kívántuk már a főtt ételt, a

na elmentünk édesanyám még életben levő nővére, nagynéném lakását felkeresni. A tantit végül teljesen leszegényedve, mély bánatban találtuk meg egy külteki szőlőben. Egy kis anyóka lócán (sámlin) ülve, kezében kötőtűt, orrán szemüveg, harisnyát köt 65 éves léteré. Mikor oda-köszönök: „Kezét csókolom, Tantikám”, rám néz mély bánatos szemével, melyből édesanyám lelkét érzem, és nagy sokára kitor belőle a meglepetés és felismerés örömmel és bánattal elegyített sóhaja: „Jé, Mihály!” És mindjárt utána: „Nincs bácsi.” Így megtudtam, hogy a bácsi pont egy hete meghalt. Diagnózis: torokrák. Továbbá a bátyám megnősül: elvesz egy árva, 25 éves lányt, augusztusban lesz az esküvő.

Srbobranban megállapítottuk, hogy a hátizsákok túl súlyosak, így nem mehetünk tovább. Vettünk egy dobozt, és a fölösleges dolgokat belecsoomagolva földatuk Baráth Károly zágrábi címére. A postán gyanúsnak tűntünk mi is és a csomag is, és azonnal telefonáltak a csendőrségnek. (...) Oda is jött egy csendőr. Tőle megtudtuk, hogy már kint is volt a lakásunkon (a nagynénémnél), és átkutatta a hátizsákjainkat, és mivelhogy a postai küldemény és a nem jelentkezésünk gyanús, menjünk vele a csendőrségre. Az előbbi jelenet: igazoltatás és faggatás, hogy mi van a csomagban. De miután meggyőztük, elmehettünk. A posta előtt találkoztunk Müller Jenő zentai születésű srbobrani fakereskedővel (...) Ahogy beszélgettünk vele, több

krumplira tettük a kezünk. Torzsa minden kritikát kibíró szép kis falu 8–10 ezer lakossal. Utcái gyönyörűen vannak rendezve, sok helyen keramitosak, a házak előtt bokrok, szegélyek, és ami a legszembeötlőbb, a házak eleje majd mind zománcozott pala vagy hamis márvány – egyszóval olyan falu, amely szépségben elvinné a győzelmet Zentához képest.

(A délutánt pihenéssel töltötték, fűrdtek a Sándor király csatornában, és este fél 8 felé indultak tovább azzal, hogy útközben valamilyen tanyán kérnek szállást. Egy tót gazdát környékeztek meg, de ő nem fogadta be őket, ezért este 9-kor továbbindultak, és később megérkeztek Pincédre, vagyis Pivnicára.)

Pivnica egy 6 ezer lakost számláló tiszta szlovák falu, ahol – amikor be-értünk, csütörtök lévén, az itteni szokás szerint – a sarkon egy 15–20 tagú lány- és legénycsoportra akadtunk: daloltak és táncoltak. Este fél 10 volt, és természetesen – bár villanyvilágítása van – sötét, és igen festői, de egyben mulatságos látvány is volt, amikor odamentem hozzájuk, és a villanylámpám fényénél érdeklődtem a falu háza felől. A lányok bő, cifra, rózsás szoknyában, széles rózsás kendővel bekötött fejjel, a legények kivarrt cifra ingmellel, fekete (általában) bársony ruhában – tört szerbséggel magyarázták meg az utat. Rövid tíz perc alatt rá is találtunk egy igen nagy fényességű házra, melyről lesírt, hogy hatósági épület, annál inkább, mert előtte 8-10 egyenruhás rendőr állt; beszélgették. Midőn előadtuk kérésünket a lakást (szállást) illetően, igen barátságosan fogadtak, és előzetes igazoltatás után egy tágas és „társas” terembe vezettek, ahol igazán előkelő „urak” foglaltak helyet. Például ott volt Amor, a szerelem istene, György király, Jámbor és Jugoszlávia egy folyójának képviselője, Ibar. Érdeklődésünkre a kíséző rendőr elmondta, hogy hálótársaink a falu legjobb bikái – a falu bikaistállójába kerültünk. (...) (E napi túra 34,750, összesen 111,750 km.)

(Folytatjuk)